

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 128/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. januára 2006 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya vo veci sťažnosti I. C., bytom Ukrajina, zastúpeného advokátom JUDr. M. V., B., pre namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, ktorým mu bola predĺžená lehota trvania väzby do 30. januára 2006, takto

r o z h o d o l :

1. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, ktorým bola lehota trvania väzby I. C. predĺžená do 30. januára 2006, **p o r u š i l** jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, ktorým bola lehota trvania väzby I. C. predĺžená do 30. januára 2006, **z r u š u j e** a Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky **p r i k a z u j e**, aby I. C. prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný zaplatiť náhradu trov konania I. C. v sume 19 005 Sk (slovom devätnásťtisícpäť slovenských korún) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. V., B. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti I. C. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Uznesením sp. zn. III. ÚS 128/05 z 24. augusta 2005 Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť I. C., bytom Ukrajina (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. M. V., B., pre namietané porušenie jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 14 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, ktorým mu bola predĺžená lehota trvania väzby do 30. januára 2006.

Predmetom konania vo veci samej je posúdenie, či predĺžením lehoty trvania sťažovateľovej väzby do 30. januára 2006 uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005 boli rešpektované sťažovateľom označené základné práva. Dôvodnosť a zákonnosť ďalšieho trvania sťažovateľovej väzby bude ústavný súd skúmať z hľadiska opodstatnenosti útekovej väzby, ktorou argumentoval najvyšší súd s ohľadom na skutočnosť, že sťažovateľ je štátnym občanom Ukrajiny.

Sťažovateľ uviedol, že v novembri 2000 vznikla spoločnosť E., spol. s r. o., B. (ďalej len „E.“), ktorej jedným zo spoločníkov bol on a druhým V. V. M.. Podľa vyjadrenia sťažovateľa konateľom uvedenej spoločnosti bol V. V. M.. Spoločnosť E. si krátko po svojom vzniku prenajala od spoločnosti P., s. r. o., Ukrajina (ďalej len „P.“), loď SKIF, ktorá od júla 2000 kotvila v bratislavskom prístave. Jediným spoločníkom a konateľom spoločnosti P. bol sťažovateľ. Následne v decembri 2000 V. V. M. v mene spoločnosti E. uzatvoril so S., a. s., B. zmluvu o poskytovaní služieb pri prekládke tekutých tovarov.

Sťažovateľ uviedol, že osoba, ktorá podľa predmetnej zmluvy bola oprávnená konať v mene spoločnosti E., bol svokor V. V. M. Ing. Č. Podľa vyjadrenia sťažovateľa V. V. M. a Ing. Č. uzatvorili v mene spoločnosti E. aj zmluvu o dodávke nafty s dodávateľom A., spol. s r. o., B., ako aj zmluvu o poskytovaní prepravných služieb cisternovými vozidlami. Sťažovateľ uviedol, že neuzatvoril ani jednu z uvedených zmlúv a že nebol ani osobou oprávnenou konať v mene týchto spoločností. V priebehu roka 2001 malo dôjsť k prečerpaniu veľkého množstva motorovej nafty z rôznych ukrajinských lodí kotviacich v bratislavskom prístave do nádrží lode SKIF. Podľa vyjadrenia sťažovateľa mala byť následne táto nafta bez colného konania odpredaná rôznym subjektom v rámci Slovenskej republiky. Na základe toho malo dôjsť k skráteniu cla, dane z uhl'ovodíkových palív a mazív a dane z pridanej hodnoty.

Sťažovateľ uviedol, že 3. apríla 2002 vyšetrovateľ Krajského úradu vyšetrovania Policajného zboru v T. vzniesol proti nemu obvinenie za trestný čin skrátenia dane a poistného formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 148 ods. 1 a 5 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „Trestný zákon“) a 10. januára 2005 podal naňho prokurátor obžalobu za vyššie uvedený trestný čin, ako aj za trestný čin porušovania predpisov o obehu tovaru v styku s cudzinou formou spolupáchateľstva podľa § 9 ods. 2 k § 124 ods. 2 a 3 Trestného zákona. Týchto trestných činov sa mal sťažovateľ dopustiť spolu s V. V. M., Ing. Č., ako aj ostatnými osobami. Sťažovateľ uviedol, že nenesie zodpovednosť za spáchanie daných trestných činov, pretože v mene spoločnosti E. nebol nikdy oprávnený konať, nikdy nebol prítomný pri prečerpávaní nafty a ani v tejto súvislosti nedával nikomu žiadne pokyny. V čase vznesenia obvinenia proti V. V. M. a Ing. Č. sa sťažovateľ nachádzal na Ukrajine, kde mu nebolo doručené žiadne uznesenie o vznesení obvinenia, len dožiadania slovenských colných orgánov o predloženie potrebných dokladov týkajúcich sa lode SKIF. Aj napriek tomu, že sťažovateľ mal vedomosť o trestnom stíhaní spomínaných osôb, 30. mája 2002 pricestoval na Slovensko, aby predložil požadované doklady a aby tak prispel k objasneniu veci. Po predložení dokladov na hraničnom priechode bol príslušníkmi polície zadržaný a predvedený pred vyšetrovateľa a na základe rozhodnutia Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. Tpr 75/02 z 1. júna 2002 bol vzatý do väzby z dôvodov

uvedených v § 67 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení účinnom v relevantnom čase (ďalej len „Trestný poriadok“). Uznesením Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 Tpo 60/03 zo 4. decembra 2003 bol sťažovateľ ponechaný vo väzbe už len z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku.

Sťažovateľ namieta, že je stále vo väzbe aj napriek tomu, že V. V. M. bol z väzby prepustený uznesením krajského súdu z 2. októbra 2003 a Ing. Č. najvyšší súd rozhodnutím z 12. januára 2004 lehotu trvania väzby nepredĺžil a prepustil ho na slobodu. Podľa vyjadrenia sťažovateľa boli obaja v čase prepustenia na slobodu vo väzbe už len z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. V súčasnosti sa vo väzbe nachádza už len sťažovateľ, pretože najvyšší súd uznesením sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005 predĺžil lehotu trvania jeho väzby do 30. januára 2006.

Sťažovateľ sa domnieva, že namietaným uznesením najvyššieho súdu boli porušené ním označené základné práva, pretože najvyšší súd neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali obavu, že ujde alebo že sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu. Podľa vyjadrenia sťažovateľa sa najvyšší súd pri odôvodňovaní ďalšieho trvania väzby obmedzil len na konštatovanie, že sťažovateľ je štátnym občanom Ukrajiny, kde podniká a má trvalý pobyt, a že jeho prepustením na slobodu by bol daný predpoklad, že ujde alebo že sa bude skrývať, aby sa vyhol trestnému stíhaniu. Sťažovateľ je toho názoru, že útekovú väzbu podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku nemožno chápať výlučne ako obligatórny zaisťovací inštitút pri trestnom stíhaní cudzincov len preto, že na Slovensku nemajú trvalý pobyt ani pracovisko. Sťažovateľ v tejto súvislosti uviedol, že rozhodnutie najvyššieho súdu považuje za arbitrárne a nepreskúmateľné, pretože sa neopiera o konkrétne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali útekovú väzbu.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 14 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, ktorým mu bola predĺžená lehota trvania väzby do 30. januára 2006. Zároveň žiadal, aby ústavný súd namietané rozhodnutie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľ žiadal priznať náhradu trov právneho zastúpenia, ktoré jeho právny zástupca vyčíslil vo výške 19 005 Sk.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril najvyšší súd prostredníctvom predsedu trestného kolégia, a to listom z 30. novembra 2005.

Najvyšší súd uviedol, že uznesením sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005 rozhodoval o predĺžení sťažovateľovej väzby na základe návrhu predsedu senátu krajského súdu (ďalej len „predseda senátu“) z 19. januára 2005. Návrh predsedu senátu akceptoval a väzbu sťažovateľa predĺžil do 30. januára 2006. Vychádzal pritom z obťažnosti veci, ktorú predseda senátu dostatočne odôvodnil. V rámci rozhodovania o návrhu na predĺženie sťažovateľovej väzby najvyšší súd obligatórne skúmal dôvody väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku a dospel k záveru, že predĺženie sťažovateľovej väzby do 30. januára 2006 je dôvodné.

Na základe týchto dôvodov najvyšší súd navrhol, aby ústavný súd sťažnosť odmietol. Zároveň oznámil, že netrvá na ústnom prejednaní veci.

Právny zástupca sťažovateľa listom zo 7. decembra 2005 súhlasil s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho prejednania veci.

Keďže obaja účastníci konania súhlasili s upustením od ústneho pojednávania vo veci samej v zmysle ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a ústavný súd dospel k záveru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú

Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ okrem iného namieta porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 17 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005.

Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Z obsahu namietaného uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005 ústavný súd zistil, že na základe návrhu predsedu senátu, ktorý bol najvyššiemu súdu doručený 19. januára 2005, senát najvyššieho súdu predĺžil sťažovateľovi väzbu do 30. januára 2006. Návrhom na predĺženie lehoty trvania väzby predseda senátu žiadal jej predĺženie z dôvodu obsiahnutého v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku. Podľa návrhu predsedu senátu *„dôvody väzby obvineného s poukazom na ustanovenie § 67 ods. 1 písm. a) Tr. por. naďalej trvajú, pričom jeho prepustením z väzby na slobodu by mohlo byť zmarené dosiahnutie účelu trestného konania“*. Vyhoviac návrhu predsedu senátu najvyšší súd v uznesení sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005 svoj *„záver o trvaní dôvodov“* sťažovateľovej väzby podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku odôvodnil nasledovne: *„Naďalej je daná dôvodná obava, že v prípade prepustenia trestne stíhaného občana Ukrajiny z väzby na slobodu, by tento ušiel z územia Slovenskej republiky s úmyslom a v snahe účinne sa vyhnúť trestnému stíhaniu. Tento štátny občan Ukrajiny má navyše vo svojom domovskom štáte zamestnanie a trvalý pobyt.“*

Podľa § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak sú tu konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú obavu, že ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť hneď zistiť, ak nemá stále bydlisko.

Z citovaného ustanovenia jednoznačne vyplýva, že osobná sloboda obvineného môže byť obmedzená len vtedy, ak sú dané konkrétne skutočnosti odôvodňujúce útek obvineného,

prípadne jeho skrývanie sa, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestnému postihu za spáchaný skutok.

Dôvodná obava úteku spočívajúca v tom, že sťažovateľ je štátnym občanom Ukrajiny, kde má trvalé bydlisko a zamestnanie, nie je podľa názoru ústavného súdu dostatočným dôvodom pre jeho ďalšie držanie vo väzbe, ktorá v jeho prípade začala plynúť od 30. mája 2002 na základe uznesenia okresného súdu sp. zn. Tpr 75/02 z 1. júna 2002.

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) už v rozhodnutí *Labita v. Italy* (rozsudok zo 6. apríla 2000, sťažnosť č. 26772/95, § 162 – 164) vyslovil, že dôvody, ktoré postačujú na vzatie do väzby, sa po dlhšej dobe môžu stať nedostatočnými na jej ďalšie trvanie, a zároveň kritizoval nedostatočnú špecifikáciu dôvodov väzby voči jednotlivým obvineným. V rozhodnutí *Erdem v. Germany* (rozsudok z 5. júla 2001, sťažnosť č. 38321/97, § 43 – 45) bolo predmetom kritiky ESLP zjavné opakovanie odôvodnenia väzby vo viacerých následných väzobných návrhoch a rozhodnutiach. Uvedené rozhodnutia ESLP sa týkali porušenia čl. 5 ods. 3 dohovoru.

Ústavný súd je toho názoru, že pod argumentáciu ESLP obsiahnutú v uvedených rozhodnutiach možno subsumovať aj sťažovateľov prípad, keď najvyšší súd v uznesení z 27. januára 2005 po dvoch rokoch a ôsmich mesiacoch od vzatia sťažovateľa do väzby konštatoval, že ďalšie trvanie jeho väzby z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku je opodstatnené, pričom svoj právny názor odôvodnil tým, že ide o štátneho občana Ukrajiny, čím je daná dôvodná obava, že jeho prepustením na slobodu by opustil územie Slovenskej republiky a vyhýbal by sa tak trestnému stíhaniu alebo trestu. Zdôraznil, že sťažovateľ má na Ukrajine trvalý pobyt a tiež zamestnanie.

Základné princípy, ktoré sa týkajú vzatia osoby do väzby a držania v nej vrátane nebezpečia úteku ako väzobného dôvodu, sú obsiahnuté napr. vo významných rozsudkoch ESLP vo veciach *Wemhoff v. Nemecko* (27. jún 1968, séria A, č. 7), *Neumeister v. Rakúsko* (27. jún 1968, séria A, č. 8), *Stögmüller v. Rakúsko* (10. november 1969, séria A, č. 9) a *Letellier v. Francúzsko* (26. jún 1991, séria A, č. 207), pričom ústavný súd ich v náleze sp. zn. III. ÚS 38/01 zhrnul nasledovne:

1. Zájmy štátu, akými sú napr. jeho bezpečnosť, vynútiteľnosť práva, udržanie verejného poriadku (čo tiež vyžaduje, aby boli trestné činy potrestané) a potreby náležitého výkonu spravodlivosti, vyžadujú aj určitú obeť na strane osobnej slobody jedinca.

Keďže ale osobná sloboda je jedným zo základov demokratickej spoločnosti, musí byť dodržaná primeraná a spravodlivá rovnováha („fair and just balance“) medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu.

2. Úlohou súdu je, aby uviedol okolnosti, ktoré ho viedli k pozbaveniu osobnej slobody jedinca formou väzby.

Dôvody pre väzbu musia byť významné a dostatočné.

Súd má vo svojom rozhodnutí uviesť argumenty pre a proti existencii verejného záujmu, ktorý odôvodňuje – s náležitým zreteľom aj na princíp prezumpcie neviny – odchýlenie sa od pravidla rešpektovania osobnej slobody jedinca.

3. Nebezpečenstvo úteku trestne stíhanej osoby nemôže vyplývať len z jednej skutočnosti (napr. výška hroziaceho trestu, možnosť ľahko prekročiť hranice), ale musí byť založené na súhre okolností.

Do úvahy treba vziať viaceré významné faktory, akými sú napr. charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, majetkové pomery, rodinné vzťahy, všetky druhy väzieb s krajinou (v ktorej je stíhaná) a pod. Vzájomné posúdenie môže buď potvrdiť existenciu nebezpečenstva úteku, alebo znížiť ho do takej miery, že väzbu neopodstatňuje.

4. Pokiaľ sú poskytnuté náležité záruky, že trestne stíhaná osoba sa trestného konania osobne zúčastní, nemala by sa vo väzbe nachádzať (resp. by mala byť z nej prepustená).

Pre poznanie zámeru zmluvných strán obsiahnutého v dohovore je potrebné zdôrazniť zásady obsiahnuté v odporúčaní k dohovoru:

a) súc považovaný za nevinného, žiaden obvinený nesmie byť vzatý do väzby, pokiaľ to okolnosti jasne nevyžadujú; väzba má byť preto považovaná za výnimočné opatrenie, nemôže byť nikdy obligatórna a ani použitá za účelom potrestania (zásada 1),

b) väzba môže byť nariadená, iba ak existuje dôvodné podozrenie, že osoba, o ktorú ide, spáchala stíhaný trestný čin a pokiaľ sú dané presvedčivé dôvody („substantial reasons“), že jeden alebo viaceré z nasledovných titulov existujú:

- nebezpečenstvo jej úteku... (zásada 3),

c) pri posudzovaní, či má byť väzba nariadená, súdny orgán má brať zreteľ na okolnosti prejednávanej veci a osobitne na nasledovné skutočnosti, ktoré môžu byť významné:

- povaha a závažnosť stíhaného trestného činu,

- závažnosť usvedčujúcich dôkazov,

- očakávaný trest v prípade uznania viny,

- charakter, doterajší život, osobné a sociálne pomery stíhanej osoby a osobitne jej spoločenské väzby,

- správanie stíhanej osoby, najmä ako si splnila povinnosti, v prípade, ak už bola v minulosti trestne stíhaná (zásada 5),

d) väzba nemá byť nariadená, pokiaľ by pozbavenie osobnej slobody bolo neprimerané povahy stíhaného trestného činu a trestu, ktorý zaň možno uložiť (zásada 7),

e) pokiaľ je väzba nariadená, v rozhodnutí majú byť uvedené tak výstižne, ako je to možné, podstata obvinenia a zásadné dôvody (zásada 8),

f) vždy, keď môže byť väzba nariadená (v súlade s požadovanými zásadami), súdny orgán má zvážiť, či výkon väzby môže byť nahradený uložením alternatívnych opatrení (zásada 9),

g) pri skúmaní, či väzba môže byť nahradená, súdny orgán má vziať do úvahy všetky dostupné alternatívne opatrenia, ktoré môžu zahŕňať nasledovné:

- sľub trestne stíhanej osoby, že sa dostaví podľa potreby pred súdny orgán a nebude mariť výkon spravodlivosti,

- poskytnutie peňažnej alebo inej záruky trestne stíhanou osobou so zreteľom na jej pomery,

- poskytnutie ručenia a iné (zásada 15).

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd nerešpektoval relevantné princípy a zásady, ktorými sa riadi ESLP pri posudzovaní dôvodnosti väzby a jej trvania, pretože v namietanom prípade dôsledne neskúmal skutočnosti svedčiace pre a proti ďalšiemu trvaniu väzby.

Najvyšší súd namietaným uznesením rozhodol o ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby, ale jeho uznesenie v danom prípade nespĺňa parametre zákonného rozhodnutia o väzbe zakotvené v § 68 ods. 1 druhej vete Trestného poriadku, podľa ktorého rozhodnutie o väzbe sa musí odôvodniť aj skutkovými okolnosťami. Navyiac, ak sa súd rozhodne trestne stíhanú osobu naďalej držať vo väzbe, jeho rozhodnutie musí byť založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe.

Keďže najvyšší súd rozhodol o ďalšom trvaní sťažovateľovej väzby len na základe abstraktnej úvahy (že je štátnym občanom Ukrajiny a že prepustením na slobodu je daný predpoklad, že opustí územie Slovenskej republiky a vyhne sa tým trestnému stíhaniu alebo trestu), sťažovateľ niesol väčšiu obetu pre naplnenie záujmov štátu, ako bolo možné od neho požadovať (bola narušená primeraná a spravodlivá rovnováha medzi záujmami štátu a právom na osobnú slobodu jedinca), a tým došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy. Obdobný záver ústavného súdu je obsiahnutý už v jeho náleze sp. zn. III. ÚS 38/01, v ktorom ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy.

V súvislosti s vysloveným porušením základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy je ústavný súd toho názoru, že zatiaľ čo najvyšší súd postavil útekovú väzbu sťažovateľa na abstraktnej úvahe, že u sťažovateľa ako ukrajinského štátneho občana možno dôvodne

predpokladať, že prepustením na slobodu sa bude vyhýbať trestnému stíhaniu alebo trestu, práve u sťažovateľa možno dôvodne predpokladať opak.

Toto tvrdenie ústavného súdu je založené na okolnostiach, za akých sťažovateľ pricestoval na územie Slovenskej republiky, a to aj napriek vedomosti, že osoby, s ktorými ho spájali podnikateľské aktivity, sú trestne stíhané slovenskými orgánmi činnými v trestnom konaní. Najvyšší súd však dané okolnosti nebral do úvahy, neakceptoval skutočnosť, že sťažovateľ dobrovoľne prekročil hranice Slovenskej republiky za účelom predloženia dokladov slovenským colným orgánom, pričom z uvedeného možno vyvodiť predpoklad, že v prípade potreby by sťažovateľ bol k dispozícii slovenským orgánom činným v trestnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu táto domnienka zoslabuje argumenty svedčiace v prospech útekovvej väzby a najvyšší súd sa s nimi ani náležite nevysporiadal.

Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd takýmto obmedzeným prístupom voči sťažovateľovi porušil jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy (bod 1 výroku nálezu), pretože sťažovateľ mal a aj v súčasnej dobe má ako cudzí štátny príslušník právo požívať na území Slovenskej republiky základné právo na osobnú slobodu tak ako aj ostatní štátni občania Slovenskej republiky (čl. 52 ods. 2 a čl. 12 ods. 2 ústavy). Keďže sa naňho vzťahuje aj prezumpcia neviny (čl. 50 ods. 2 ústavy), znamená to, že pokiaľ nebol uznaný vinným, má sa s ním zaobchádzať ako s nevinným (obdobne III. ÚS 38/01).

Argumentácia najvyššieho súdu, ktorý vo svojom vyjadrení z 30. novembra 2005 uviedol, že pri rozhodovaní o predĺžení lehoty trvania sťažovateľovej väzby rozhodoval v súlade s príslušnými zákonnými ustanoveniami, ako aj s prihliadnutím na okolnosti uvádzané predsedom senátu v návrhu na predĺženie väzby, ho nezbavuje ústavnej zodpovednosti za dodržiavanie základných práv a slobôd, a to aj osôb, ktoré sú v konaní obvinené.

2. Ústavný súd sťažnosti vo zvyšnej časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie práva podľa čl. 12 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1 písm. c) a čl. 14 dohovoru uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, nevyhoviel.

Keďže ústavný súd vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy z dôvodu, že pri odôvodňovaní sťažovateľovej väzby najvyšší súd vychádzal z abstraktnej úvahy, a nie z konkrétnych skutočností, nepovažoval za potrebné skúmať napadnuté uznesenie z hľadiska porušenia ďalších sťažovateľom označených práv (bod 4 výroku nálezu).

3. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.

Keďže ústavný súd zistil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Ntv 3/2005 z 27. januára 2005, vo výroku tohto nálezu označené porušenie vyslovil, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil, pričom vzhľadom na potrebu ochrany záujmov ústavnosti najvyššiemu súdu prikázal, aby sťažovateľa neodkladne prepustil z väzby na slobodu.

Ako už ústavný súd vyššie uviedol, obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy je okrem iného aj právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu a na základe rozhodnutia sudcu alebo súdu. Ak ústavný súd pri plnení svojej základnej funkcie ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy zistí, že napadnuté súdne rozhodnutie o väzbe nie je ústavne akceptovateľné (a preto popri vyslovení porušenia práva musí byť aj zrušené) a navyše trvajúca väzba je založená len na abstraktnej úvahe a nevychádza z konkrétnych skutkových okolností, čím nie je daný zákonný dôvod väzby (a teda ani ústavne udržateľný titul väzby), ochrana ústavnosti vyžaduje aj príkaz na neodkladné prepustenie sťažovateľa z väzby

na slobodu. V čase rozhodovania ústavného súdu bol sťažovateľ aj naďalej vo väzbe z dôvodu uvedeného v § 67 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, teda porušovanie jeho základného práva aj naďalej trvalo, a preto bolo nevyhnutné tento stav porušovania práv sťažovateľa ukončiť jeho prepustením z väzby na slobodu [(obdobne III. ÚS 199/05), bod 2 výroku nálezu].

Sťažovateľ žiadal uhradiť trovy právneho zastúpenia.

Ústavný súd pri rozhodovaní o trovách konania vychádzal z ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Právny zástupca sťažovateľa v doplnení sťažnosti zo 4. júla 2005 vyčíslil trovy právneho zastúpenia vo výške 19 005 Sk, a to za prevzatie a prípravu zastúpenia vrátane prvej porady s klientom vo výške 5 002 Sk, štúdium spisu na krajskom súde 28. júna 2005 v trvaní 3 hodín vo výške 5 002 Sk, spracovanie a podanie návrhu vo výške 5 002 Sk. Podľa § 15 písm. a) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) vyúčtoval náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb (poštovné a miestna preprava 150 Sk, cestovné výdavky v súvislosti s vykonanou cestou do miesta sídla krajského súdu 28. júna 2005 a Ústavu na výkon väzby L. 29. júna 2005 vo výške 1 849 Sk). Podľa § 15 písm. b) a § 17 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. vyúčtoval aj náhradu za stratu času na cestu z B. do T. a späť (2 x 1 hodina) a na cestu z B. do L. a späť (2 x 35 minút) spolu vo výške 2 000 Sk.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk.

Podľa takto určených kritérií je výška odmeny za úkony prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, štúdium spisu v trvaní 3 hodín a podanie návrhu 5 002 Sk za každý úkon. Vzhľadom na to, že v danom prípade ide o náročné úkony, ktoré si vyžadovali znalosť cudzieho jazyka, ústavný súd pri týchto úkonoch zvýšil základnú sadzbu odmeny na dvojnásobok.

Podľa § 15 písm. a) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ústavný súd priznal právnomu zástupcovi sťažovateľa popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu hotových výdavkov účelne a preukázateľne vynaložených v súvislosti s poskytovaním právnych služieb, a to na telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške 150 Sk a na cestovné výdavky vo výške 1 849 Sk. Výpočet cestovných výdavkov ústavný súd realizoval podľa ustanovenia § 7 ods. 2 zákona č. 283/2002 Z. z. o cestovných náhradách (ďalej len „zákon o cestovných náhradách“) a opatrenia Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 198/2003 Z. z. o sumách základnej náhrady za používanie cestných motorových vozidiel pri pracovných cestách (ďalej len „opatrenie ministerstva“).

Podľa § 7 ods. 2 zákona o cestovných náhradách sumu základnej náhrady pre jednotopové vozidlá a trojkoľky a pre osobné cestné motorové vozidlá podľa odseku 1 ustanoví opatrenie, ktoré vydá ministerstvo (...).

Podľa § 7 ods. 4 písm. b) zákona o cestovných náhradách náhrada za spotrebované pohonné látky patrí zamestnancovi podľa cien pohonných látok platných v čase použitia cestného motorového vozidla, prepočítaných podľa spotreby pohonných látok uvedenej v technickom preukaze cestného motorového vozidla takto: ak je v technickom preukaze cestného motorového vozidla uvedená spotreba podľa slovenskej technickej normy

aj predpisu EHK alebo len podľa predpisu EHK, na výpočet sa použije spotreba podľa predpisu EHK vypočítaná aritmetickým priemerom (...).

Podľa § 1 písm. b) opatrenia ministerstva suma základnej náhrady za každý 1 km jazdy pre osobné cestné motorové vozidlá je 5,40 Sk. Podľa vyššie uvedenej právnej úpravy výška cestovnej náhrady a náhrady za spotrebované pohonné hmoty predstavuje celkom 1 849 Sk, základná náhrada je 1 264 (5,40 x 234 km) a náhrada za spotrebované pohonné hmoty predstavuje 585 Sk (priemerná spotreba podľa EHK je 6,6 litra na 100 km).

Podľa § 15 písm. b) vyhlášky č. 655/2004 Z. z. advokát má popri nároku na odmenu aj nárok na náhradu za stratu času.

Podľa § 17 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. pri úkonoch právnej služby vykonávaných v mieste, ktoré nie je sídlom advokáta, za čas strávený cestou do tohto miesta a späť patrí advokátovi náhrada za stratu času vo výške jednej šesťdesiatiny výpočtového základu za každú aj začatú polhodinu. Ústavný súd rozhodol aj o náhrade za stratu času štyroch hodín (ôsmich polhodín) stráveného cestou z B. do T. a späť a z B. do L. a späť spolu vo výške 2 000 Sk ($15\,008 : 60 = 250$; $250 \times 8 = 2\,000$ Sk).

Na základe ustanovenia § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. ústavný súd rozhodol o náhrade výdavkov za miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu, t. j. 150 Sk.

Vzhľadom na to, že ústavný súd je viazaný návrhom sťažovateľa podľa ustanovenia § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s poukazom na ustanovenie § 36 ods. 2 tohto zákona (ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania jeho trovy), uložil najvyššiemu súdu zaplatiť trovy konania sťažovateľa na účet jeho právneho zástupcu vo výške 19 005 Sk (bod 3 výroku nálezu).

Na základe vyššie uvedeného rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. januára 2006